

No 25.

Pirmdeenä 19. Juni (1. Juli)

1867.

Gefchsemmes ſinnas.

No Rihgas, 15tä Juni. Muhsu ilgoschahnahs peepildita! Walkar walkara pulft. 10 muhsu baſnizu pulftenu swannishana un leelgabhalu ſchauſchana mums paſluddinaoja, fa muhsu firſnigi gai- dihts weefis, augstaſis Kungs un Keiſers pa dſelu-zelli effoht pee mums abrauzis. Staifti iſ- gresnotā un apgaismotā dſelu-zetta nammā bij ſapulzejuſchees muhsu augſtakee teefu- un karra-fungi, ſemmes un pilsfehtas waldischanu ſuhtitee weetneeki, kas augſto weefu ſanehma. Turpat pirmā iſtabā Kreewu kohpmanni Keiſeru apſweizinaja tam fahl' un maiſi paſneegdami, oħra iſtabā Kreewu wezztizigas draudjes weetneeki, un abrpuffe ſchidu draudjes preefchneeki tāpat fahl' un maiſi Winnam paſneedsa. No dſelu-zetta augſto Keiſeru us pilsfehtu waddija pilsfehtas birgeru gwari jahſchus un bri- wee ugguns-dſehſeji bij nostahjuſchees zetta abbās puffes. Bet wiſſ zelch bij vilns preezigu ſagaidi- toju, kas ar leelu, ſkannu gawileſchanu Keiſeru if us pehdas apſweizinaja, famehr Winsch pa to iſ- puſchfotu zelli, pa teem ſtaifeem gohda-wahrteem un pa jauki apgaismotahm un ar farrogeem un te- pikeem iſgresnotahm eelahm us pilli abrauza. Bebz kaſdas puſſtundas te ar jauku muſiki atnahja Rihgas dſeedataju beeđribas ar deggoſchahm lahpahm un raibeam wehjluktureem rohkā un ar jauku d ee- daſchanu Keiſeru apſweizinaja. Keiſers reiſu reiſahm pee lohga peestahjahs un apſweizinatajeem par to pa- rahditu gohdu pateizahs. Scho dſeedataju preefch- neekus heidſoht Keiſers ažinaja few preefchā un tad ihpaſchi teem pateizahs. Lihds paſchai wehlai nalettei

laudis ſtaigaja gaſiledomi pa apgaismotahm pils- fehtas eelahm.

Schodeen pulftten puſſ 10 pilli ſapulzejahs wiſ- ſadu teefu fungi, mahzitaji, muſchneeku, pilsfehtas waldischanas un kohpmannu ſuhtitee weetneeki un Keiſers pulftten 10-tohs ſanehmis, pa kreewiſſi tā us teem runnaja:

„Mihi Kungi! Juhs jau ſinnat, ar kahdu preeku Es katu reiſ Juhsu gubernijās atnahku. Es ſinnu un prohtu, zik wehrta irr Juhsu padewiba un Juhsu miheleſtiba, kas atkal par jaunu til ſpehziſi israhdi- juſehs taggad, kad Deewis par oħtr'reiſ manni no ſlepkaſa rohkas izglahbis. Es ſinnu, fa ſchi mihe- leſtiba, ſchi Juhsu ſirdjuschana Jums irr eedſimta. To paſchu Es warru faſſiħt par ſawu uſtizzibū us Jums. To Es eſmu no ſaueem wezzakeem man- tojis un par to galwoju, fa to arri ſaueem behr- neem attaħħschu. (Pee ſcheem waħrdeem tee fanah- tuſchi fungi ſkannu urrah uſkleedſa — un Keiſers wehl taħlač runnaja tā: „Mihi fungi, ne-aismirsteet jel to, fa arri Juhs pee taħs ween a s Kreewu familijas (къ единой Русской семьи) peederrat un eſſat neatschliččama dafsa no taħs Kreewu - ſemmes, par kurru Juhsu teħwi un braħli un daudſi no Jums paſcheem ſawas affinis iſleħjuſchi. Tadeħħt es zer- reju, fa arri meera laiħos Juhs ar Manni un Mannas waldischanas weetneeki pee Jums — ar Juhsu general-gubernatoru, kam Es pilnigi uſtizzohs, kohpā ſtrahdaseet, fa warretum iſdarriħt to, ko pee Juhsu gubernijahm par waijadfigu turru. Es droħſchi tizzu, mihi fungi, fa arri ſchinni leetā ſawā uſtiz- zibā ne buħſchu wiħlees un fa Juhs ar ſaueem darbeem mannu zerribu peepildiseet. Tad nu Man-

tikai wehl atleek, Jums pateitees par to sirsnigu fanemschanu, kas manni lohti cepprezzinaja."

Pulksten 11 Keisers brauza us ahrpilssehtas leelo plazzi, kur us sirgu sehedamas tohs sapulzetus farra-pulkus pahrraudsija. Arri te leels lauschu pulks bij sanahzis Keiseram usgawileht. Pulksten 12 Keisers pilli brohlasti noturreja un pulksten 2 brauza us strehnneku dahrzu, kur bes teem strehnnekeem daschi zitti fungi un dahmas bij sapulzejuschees. Augstais Keisers flattijahs to mehrka schauschanu, kas te tifla noturreta, pats isdallija tabs gohda-makfas un par sawu peeminnu weenu lohku te eestahdija.

Berrejam nahloscha Nri. plaschakas finnas is-dohd pahr wissahm schahm preeka- un gohda-deenahm.

Wehl no Rihgas. Ka to dselsu-zellu starp Rihgu un Jelgawu taisihs, to nu gan warr fizzeht. Taggadejas finnas stabsta, ka to taisischoht ar weenahm paschahm fleebehm. Jelgawas ahrpilssehtā pee Rihgas buhshoht pirmais statfions no 1mas klasses, Lohna-kalna peeturrefchanas weeta, Ohlaine statfions no 3tās klasses, pahr leeluppi pee Jelgawas dselsu tilts un pee Annas wahrteem 1mas klasses statfions. Stabsta arr, ka to buhweshoht no Jelgawas pahr Schauitem us Leepaju un us Kowno.

No Warschawas. Augsta Keiserene 5tā Juni pulkst. 8 walkarā Warschawa eebraukuse libds ar sa-weem jaunakeem behrneem, Leelirsteni Mariu un Leelirsteem Sergei un Paul. Pee dselsu-zellu augstasee teefu fungi un warren leeli lauschu pulki Winnus fagaidijuschi un skanni apsweizinajuschi. Wiss tas zelsch bijis lauschu pilns tā, ka zits pee zitta stahwejuschi un musika lohri spehlejuschi; wissi nammi bijuschi ar karrogeem jauki puschkoti. Lai gan Keiserene weblejusfehs, ka nebuhs tā darriht, to-meir walkarā wissa pilssehta bijuse gaifchi uggunota. — Ohtrā deena, 6tā Juni pulkst. 11 pr. püssd. Keisers libds ar Leelirstu Vladimiro abrauzis, wad-dihts no Pohlu semmes pahrwalditaju grafsa Berg, kas jau nakti bij Winnam pretti aissbrauzis. Keiserene ar behrneem brauza libds dselsu-zellam Keiseram pretti, waljejōs rattōs sehedami un warrens lauschu pulks wissas celās skanu urrah kleedsa pretti. Warreja skaidri redseht, ka tautini pateesi no sīrds preezajahs, sawus mihtus waldineckus pehz tik ilga behdiga laika atkal reis te sawā widdū redsedami; jo iklatis preezajahs un aīs ta gawileschanas trohlsna reisahm paschu stipro musiki nemas newarreja dsire-deht. Gohda wahrti bij dauds weetas tasiti un skastti isrohtati. Baur gawiledamu lauschu trohlsni Keiseri sohleem ween warreja us preefchu braukt us Lasienka pilli, kur wissi leelmanni winnus sanemuschi. Kad Keiseri basnīzā bij noturrejuschi pateizi-has-luhgschanas, tad dewahs us plazzi larra-wihrus pahrluhloht. Tā nu ikdeenas Warschawnekeem bija leele preefi, kamehr Keiseri winnu widdū mitta un teem schahs preeku-deenas paliks ilgi peeminnā. Augstais Keisers Pohleem zaur diwahm ukasem atkal

jaunu schehlastibu pafluddiuajis: 1) tabs dumpinee-keem veederredamas kustamas un nekustamas man-tas aplihlaschanas, kā arri schahdu mantu ismeklescha-nas buhs atmost, — kad schahdas mantas lihds schim wehl naw pee walstibas mantahm peelistas slah. 2) Buhs raudsift un gahdaht, us kahdu wihsi pa-lihoseht teem frohna deenestneekem, kas bes deenesta un maises palikkuschi zaur to, ka Pohlu semmes buhshana un waldischana taggad tiffuse pahrtaisita. Tā nu mihtais Semmes-tehws gahda ir pahr teem, kas Winnam deesgan leelu nepateizibū rahdijsuchi un Winna schehlastibu deesgan ilgi fmahdejuschi. Winsch wissu launu drīhs aismirjis un sawā teh-wischā sirdi tik to wehlahs un pahr to gahda, ka wissi Winna pawalstneeki warretu gohdigi un lai-migti dīshwoht.

Telegrafa finna no 10ta Juni no Warschawas nahlofse, stabsta tā: Augsta Keisereene schodeen pehz püssd. pulkst. 5 aissbrauza pa Warschawas-Wihnes dselsu-zellu us ahrsemimi un augstais Keisers pats pulkst. 8½ walkarā pa Warschawas-Pehterburgas dselsu-zellu us Bialistoku un Vilnu. — No Wil-nas 12tā Juni raksta: Augstais Kungs un Keisers 10 minutes pehz püssnachts no Bialistokas tē ee-brauza. Muhsu pilssehta irr kā us leeleem svehleem skaisti gresnota.

Ahrsemmes finnas.

No Berlinas. Brūhschu frohna-mantu ministeris Heydt landagu beidsoht teizis, ka nekas nekai-schoht, ka winneem (Brūhscheem) daschas sawas ian-daga teefas waijadsejis atmost, wissai walstu bee-dribai par labbu. Seemeka Wahzsemme taggad es-soht zetti faweenota walstu beedriba. Schi beedriba Wahzsemmei par aissargaschanu arri zittā dīshwē buhshoht auglus nest un t. pr. Waldineeli wissi effoht labba prahā zits ar zittu un tas apgalwo-joh, ka semmes baudischoht saldu meeru. Irr jau tik tāhlu, ka drīhs ir wissas deenwiddus walstes schai beedribai pedallisees. Ar muitas buhshana jau irr faderrejuscha. — Leelakais darbs Brūhscheem taggad ar Dahneem islihdsinatees Seemeta-Schles-wigas deht un no wissahm awishu finnahm neko newarr isprast, kā ihsti tas isdohsees. No Luk-semburgas Brūhschu saldati pawadditi ar gohdu un ar itt labbu leezibu. Pilssehtneeki noschehlo, ka teem bijis ja-aiseet, jo winneem dascha labba ee-nahschana jeb pelna zaur to suhdoht.

No Ēhstreiku walsts. Schinni walste pa-gahjusčos pahri gaddos daschas swarrigas leetas notifikuscas. No schahm ihpaschi peeminnamas tahs: pehrna gaddā Ēhstreiku walste zaur to farru ar Brūhscheem pašaudeja leelu dasku no sawas walstes; tai turklaht bij warren leelas istehreschanas un wehl eenaidneekam larra-skahde bij ja-aismalka. Schogadd' atkal Ungarōs par īchnianu frohneja Ēhstreiku keiser. Ar to wissu wehl naw gan; pawalstneeki arri pa-gehr, ka buhs daschus likkumus pahrtaisiht par jaunu

tapehz, ka tee wairs nesaderrahs ar taggadeju dsh-wi un ar lauschu brihwib. Winni sakka, ka pehrnā gaddā winnus ne-effoht uswarrejuschas Pruheschu brangahs addatu flintes un gudree generoli, bet Pruheschu — skohlmeisteri. Pruheschos effoht laudihm dauds labvaka skohlas buhschana un mahziba, kad turpretti scheem Chstreikos skohlas mahziba effoht garrigōs pahwesta lakkumu pinnellos flehgta. Wissu laudis taggad to atsibstoht, ka ta wairs ne-warroht palikt, ja tehwu-semmi buhs glahbt; wajagoht to pahwesta lakkumu (Concordat), ko waldischana or to notaifisjuse, pawissam atmost, ta, ka tizziba un skohlas-mahziba paleek brihwas. Wissu to waldischanu wajagoht laizigai waldischanai paschai rohla nemt un ar stipru rohku waddiht. Tam wiham, kam to isdarrischanu uswehleschoht, gan buhschoht gruht, tas pats gan mas augtu no sawa darba bauhschoht, bet pehnahlami winna peeminau svehtischoht un winna wahrdi preminneschoht par tantas labdarritaju un atdsemdinataju. Gruhti gan buhs, tahdu wezzu lakkumu apgahst, bet laikam laudis jau meerā nedohses, kamehr to uswarrehs.

No Parihses. Jau agrak reis effam peeminnefjuchi, ka us Franzijas waldischanas paslubbina-schanu, daschas zittas semmes gribboht sabeirottees lohpā, weenadu naudu kalt, lai masak buhtu jufschanas un skahdes, ka taggad daschlahrt noteek andeles buhschanā zaur to daschadu naudas wehrtibu. Taggad raksta, ka us tahdu farunashanohs kohpā Parihsē effoht sanahfjuchi wehstneeki no Franzijas, EnglanDES, Chstreikeem, no Bades, Baireeschu semmes, no Belgias, no Dahaeem, Spanias, no Amerikas sabeirotahm walstehm, no Italias, Hollandes, Portugales, no Pruh scheem, no Kreewu-semmes, Sweedru-semmes, Norwegias, Schweizeem, no Turku-semmes un no Wirtembergas. Schee wehstneeki 5ta Juni sawu primo farunnu turrefjuchi un Franzeschu ministeris v. Mustier bijis par presidenti.

Parihsē wehl arween tee leelee israhdischanas svehtki teek turreti un bes wisseem zitteem leeleem baggateem weeseem wehl arween kahdi augusti semmes walvineeki te aktahk un dauds wehl kas gaidami. Daudsina, ka keisers Napoleons effoht apföhlijes us ruddens pussi Berlini un muhsu Pehterburgu apmelleht.

No Turku semmes. Turku farraspehkam Kandia wehl arween skilti klahjotees un kristitee Greeki tohs aktal reisu reishahm ispuzzejusch. Omer Pascha ar wissu sawu leelu generaata gudribu neno newarroht eespeht. Dumpineeki eijoht arween warumā, jo teem peenahfjoh palibgi no wissahm Greeku semmes pilssehtahm un no wisseem zeemeem. Winnā neddelā pat 4000 labbi apbruanojuschess firidi wihi turp nogahfjuchi. Winni effoht trijos lehgeros novallijuschess un ta eetaifjuschess, ka Turki nebuht newarroht winnem no pakkatas uskrist. Nefenn Omer Pascha aktal teem krittis wirsu, bet ta

tizzis atsibsts atpakkat, ka nesinnajis, kur sprult. Us ta Greeku lugga „Akkadion,” kas jau 13 reises Kandeescheem peeweddiss palihgus un provijantu, Turki weenumehr gluhsnejfchi, kamehr nu nefenn trim no teem isdeweess winnau satist un nu teem iszehlfjuchs leela lauschanahs, kamehr Greeku luggim isdeweess kahdā ohstā eebehgt, kur Turku luggi to apsehduschi. Kapteinam isdeweess finn palaisit tah-lak us Greeku semmi, no kurrenes tad zits luggis steidsees winnam palihgā. Bet va to starpu winnam pascham jau bij isdeweess Turku naggeem ismult, bes kahdas leelas skahdes, jo Turku lohdes tikkai weenu wihi winnam bij nolahwuschas. Turku sultans tadeht jo deenas paleekoht niknals us Greeku waldischanu un dauds netruhfst, ka winna suhktito ministeru atlaibis us mahjahn. Kreewussemes, Franzijas, Pruheschu un Italias waldischanas Turku abrigu buhschanu ministeram Fuad Pascham pasneeguschas to padohmu, lai gahda, ka af-sins-isleefschana Kandija tisktu pabeigta. Bet, ka jau fazzihts, Turki arween paleek ka no aklibas apstahti un ne-ererauga, jeb woi nespehj eeroudsicht, ka poschi few kappu roh. Nemeers wissapfahrt un nupat Bulgaria iszehlees leels dumpis, kur taggad wissi Turki teekoht apbruanott un schee nu ar kristiteem, kas fazehlusches, strahdajoht ka svehri, pehz sawas wezzas paganiskas wihses. — Pahr wissu to mas behdadams, sultans 9ta Juni ar dauds saweem leelman-neem lohpā un ar pilnu walvineela stahli aissbrauzis us Parihsī, leelo israhdischanu flattitees un no turennes braufschoht arri us Englandi, kur lehnineene to usaizingajuse.

No Meksikas. Jaunakahs finnas, kas pahr keiseru Maksimilianu peeminn, sakka, ka winsch farrateesai nodohts, bet schi farrateesa wehl tik ahtri netiffschoht turreta. Ka Seemet-Amerikas waldischana pahr to ruhpefjuchs, Maksimiliana deht taggadeju Meksikas waldischanu luhgt, lai winna taupa, to warr no prast no tahn daschadahm atbildehm, ko Meksikaneschischi Seemet-Amerikaneeschem atbild. Tas Juarez suhkihs ministeris Romero, kas Washingtonā miht, fazzijs tā: Es gan nessinnu, ko presidents Juarez pahr to keiseru Maksimilianu nodohmajis, bet man ta leekahs, ka, kad winna lautu atpakkat eet us Giropu, tod Meksikai nelad newarretu buht ihstens meers. Winsch, mums par kaunu, arween nosauktohs par Meksikas keiseru. Wissi pahrgalwigi Meksikaneschischi un tahdi leeki gudrineeki, ar winna kohpā finnatohs grahmatas rakstidami un raudsitu kahdā isdewigā brihdi winnu aktal schurp pahrwest, ka jau darrija ar to agraku walvineku Iturbide. Tee, kas paspehtu, tee pee wiana aiseetu us Chstreiku semmi un tur Miramares pilssehtā cetaisitu „Meksikas trohni,” un daschas Giropas waldischanas winnu arween turretu par Meksikas keiseru. Kad nu mums ar kahdu Giropas semmi gadditosh kahds ihwes, kad kahda semmes waldischana tublin turre-

tohs pee Malsimiliana un muhs draudetu, ja to un to nedarrifim, ar ihstena keisera warru un t. pr. — Arri Juareza ministeris Tejado Malsimiliana aiss-tahwetajam, fabeedrotu walstu ministeram rakstijis un luhkojs peerahdiht, ka Melsikaneeschi nemas tahdi svehri ne-efsoht bijuschi prett Franzuscheem un Malsimiliana farra-wihreem, ko schee sawangojuschi, bet winni, lai gan sweschineesi te buhdami, effoht ta isturrejuschees, ka ar tautu un zilwezibas likkumeem nesaderrotees. Tee effoht bes kahdas ismekleschanas winnu sanemtohs farra-wihrus noteefajuschi, ir zittus pawiffam neapbrunnatus kautinus wahrdinajuschi un bendejuschi. Schee effoht leelu dasku wangneelu palaiduschi us brihwahm kahjahn un tik tahdus, kas laupidami, dedsinadami un laudami gahjuschi, tahdus tik effoht sohdijuschi un t. pr. Tahdus tak newarrejuschi turreht par farra-wangneeseem ween. Tapat arr' Malsimilians effoht darrijis: winsch tad, — kad Frauzuschi jau aigahjuschi un winna warra bijuse pagallam, ne-efsoht wis arri prohjam gahjis, bet palizzis tēpat, — lai gan wissa republika winnam bijuse pretti un tik kahdas 3 pilsfehtas ween winsch ar warru waldijs. Wianam patizzis wehl jo prohjam pohtihit un laupiht ar burlaku karru, few par palihgeem nehmis tahdus zilwefus, kas jau senn pasibstami par laupitajeem un slepka-weem (tee irr tee Malsimiliana generali Miramon, Mejia un z.) Woi tad nu tahdus wihrus, kas tehwu-semmei par pohtu ween dsihwojuschi un strahdajuschi, woi tahdus warroht taupiht un schehloht? — Ta Melsikaneeschi runna un wehl deesgan zittur lassam, ka winneem taifniba un ka keisera generati pehdeja laikā tur leelus warras-darbus passtrahdajuschi, wissadā wihse speesdam iaudis pee farra-wihru pulkeem un plehdsami no teem naudas. Tahda wihse jau sinnams, ka tee mas us schehla-stibu warr zerreht un naw nefahds brihnumis, ka Melsikaneeschi taggad uswarrejuschi, pee teem at-reebjahs. — — —

Batlabban awises atness schahdu sinnu: Amerikas fabeedrotu walstu fittehrs effoht winnu subtitam Wihne atlaidis atlaidis tahdu sinnu, ka Melsikaneeschi par Keiseru Malsimiliani isdewuschi tahdu spreedumu, ka to no sawas semmes isdjennoht. Tas taggad effoht zetta us Giropu. Kas sinn, woi buhs teef.

Napoleons III., taggadejs Franzijas keisers.

Daschi kaffitaji jau senn weblejujchees sinnahs, fur taggadejs Franzijas keisers Napoleons III. zehlees, — to nu taggad ihsumā te isstahstisim.

Taggadejs Franzijas keisers Lui Napoleon III. irr zittureiseja. Ollandes kehnina Lui treschais dehls. Winna tehws bija Napoleon I. brahlis un tobrihd

no scha par Ollandes kehnina zelts;*) — winna mahte bij Napoleon I. pameita, Hortensia wahrdā.

Tolaik', kad Lui Napoleons peedsimma, tas bij tannī 20tā Aprilī 1808tā gaddā, Napoleon I. goh-dibas un uswarreschanas faule wissu-augstaki stab-weja, un wissa Eiropa no scha uswarretaja darbeem bishahs, arri Lui wezzaki leela gohdbā tai wissu-jaukā pille Parijsē dsihwoja, kas par „Hôtel Geruti“ teek nosaukta; (schi pils taggad tam baggata-jam schidam Baron Salomon von Rothschild peederr.)

Scho jaunu prinzi Napoleons lohti mihleja un daschu reisi us masaja johlofchanahm smaididams luhkojahs. — Stabsi rakstitaji schahdu notikumu apraksta, ka tannī walkara, preeksch leelahs kaufschahnas pee Waterloo 1813tā gaddā, kurrā Napoleonon warra tifka pawiffam salausita un pehdigi Napoleons pats sanemts un us kahdu fallu leela pasaules juhrā (St. Helena) zeetumā aisswests. Napoleonon ralstamas istabas durvis atwehrabs un masais Lui, jaukā saldata mundeeringā gehrbees eenahza un luhdsā lai jel keisers arri scho us farru lihdsi nemmoht un schim keiseru aissargaht uswehloht. Keisers zaur sehna runnu lohti aigrahbts, scho pee sawahm kruhtim speeda un tad us sawu skrihveri pagreesees teiza: „Mans brahla dehls rahda, ka winna drohscis gars un jauka dwehsele miht, — kas sinn, wai schis nebuhs kahdu reis mannu pehznachlamu atspuids. — Lihds schodeen irr arri schee keisera Napoleonon I. wahrdi peepilditi.

Pehz Napoleonon I. uswarreschanas bij wisseem winna dsimmuma peederrigeem no Franzijas jaiseet un scheem lihds arri Hortensia ar sawu dehlu Lui aigahja prohjam. No Parijses istreesta winna Augsburgā, netahs no Franzijas rohbeschahm nomettahs. Franzijas jauna waldischana arri te winnai ilgi mist netahwa un tadeht schi Schweizeru semme Thurgawas kantonā, Arnenberg pilli nopirka. Schinni lohti jaukā widdū jaunais Lui Napoleons augumā un garra gaischumā ahtri peenehmahs. No labbeem fohlmeistereem waddihts winsch uszihtigi angastas gudrivas mahzijahs un brihvalika brihscham us Wahzemmi un brihscham us Rohmu un arri us Florenzi sawu tehwu apmekleht reisoja. Pehdigri Konstanze winsch ihpaschi farra-sinnas un farra-wad-dischanu mahzijahs. Winna gars steepahs us augschu un lohti slahpa pehz warreneem darbeem. Baur to dumpi, kas 1830tā gaddā Parijsē iszehlahs un zaur ko tas lihds schim waldidams kehnina dsimums tilka no trohna gruhsts un no Orleansa dsimuma Ludwigs Philippis par kehniku Franzijā ezelts. Lui Napoleons zerreja, ka winna Franzija dsihwoht uslaus, bet neka! Ap scho laiku arri Italiā Romagnā nemeers iszehlahs, Lui Napoleon to

*) Kaffitaji gan sinnahs, ka Napoleon I. toreis tahds warrmahla bij, ka sawas uswarretas semmes par waldineekem eezebla tahdus wihrus, tahdus winsch pats gribbeja, kaut gan tahdas waldischanaas til ilgi ween pastahweja, kameht Napoleonis sawu warru paturreja.

sinnah dabbujis, steidsahs us Rohmu. Tur wiensch nemeera farrogū nesdams jauba zaur pilsfehtu, gribbedams arri tē laudis wairak us dumpi flubbinah; pahwestam schahds stikkis nepatikka un tadeht wiensch pauehleja, Napoleonu sanemt zeet un is sawas semmes israibit. No tejenes wiensch nu pee dumpineekem nossteidsahs, kas Chstreiku waldischanai pretti turrejahs, bet schee dumpineeki tifka ahtri uswarreti un pawissam isklihdinati un Lui Napoleonam, kas jau zaur fleppenahm grahmatähm tifka meklehts, bij jabehg. Urri winnam isdewahs us Ankona ismult. Pehdigī tifka arri Ankona no Chstreikeescheem uswarreta un eenemta.

Bes mahtes sianas wiensch bija Italijas dumpineeku barrds eestahjees un tur arri tizzis ewainohnts. Schi nu behdu pilna sawu dehlu mekledama to arri Ankona kahda nammā, kurrā kahds Chstreiku generalis dsibwoja, apslehpstu un lohti faslimmuschu aradda. Nu bij to dohmaht, kā no Chstreikeeschu naggeem warretu ismukt. Mahte tadeht pagabhdaja Angku passes, sawu dehlu fullaina drehbēs gehrbuse, likka schim us bukkas fehdeht un tā tad winneem isdewahs no Ankonas us Parijsi nobrault. Tē nu winna zerreja sawu dehlu kluffumā isahrsteht, bet nēkā. Franzijas waldischana to sinnah dabbujuse, tuhdak scheem no Parijses pauehleja atkahptees un tā tad winni us Londoni aiseisoja. 1831mā gaddā wiensch atkal sawā pilli Arenenbergā pahrbrauza. Tē nu winnam bij wallas wissu to pahrlift, to libds schim bij pahrbaudijis. Tomehr winna prahts wehl meerā negribbeja dohtees: wiensch dohmaja, ka winna tehva brahla wahrdu Napoleonu Franzuschi wehl nebuht ne-effoht aismirfuschi, un tadeht Franzuschi arri tad, kad schis winnus saukschōht, appaßsch scha faroga sapulzinachotees. Ar schahdahm dohmagm kaujotees winnam arri kahds Franzijas augstus wijsneekus isdewahs few peelabbinah. Urri dumpineeku parteja palikka us winna pufi. Nu wiensch dohmaja, ka laiks eefahkt un tadeht tannī 30ta Oktober 1836ta gaddā Strahsburgā sahza dumpi zelt; bet waldischana bija winnam itt karsti us pehdahm dumpineekus isklihdinaja un Lui Napoleonu paschu sawangoja. Sehninsch Ludwig Filippis schoreis schehligs parahdijahs un Lui Napoleonu pee dsibwibas atkahja, bet bes kaweschanas us Seemet-Ameriku nosuhtija.

Pehz gabda laika wiensch atkal Schweizu semmē sawai mirdamai mahtei azzis aisspeest pahrnahja; tomehr tē ilgaki kawetees nedrihltsteja un bij tadeht tam us Londoni ja-aiseet.

1840ta gaddā tifka Napoleonu I. kauli Franzijā pahresti un paglabbati. No scha notikuma warreja nolem, ka Franzuschi Napoleonu I. peeminneschanu zeeni un arri Lui Napoleonu tas itt fewischki sagrabba un winnu jo wairak paslubbinaja, pehz Franzijas trohna rohkas steept.

Pulzini apbrunnottu wihru salassijis, wiensch pee

Bulognes pilsfehtas Franzijā parahdijahs. Tē nu wehl kahdi wijsneeki un saldati tifka peelabbinati un ap winnu sapulzinati. Ar tohdu zeppuri un tahdeem sahbaeem gehrbees, kahds Napoleons I. mehdja walka, wiensch saldatus ittin dedsigi usrunnaja un winnam pallaufht flubbinaja. Tannī paschā azzumirkli pahr winna galwu gaisā leels ehrglis liddinajahs, kas jau us to bijis mahzihts. — Urri schis stikkis winnam neisdewahs, jo winnu paschu ahtri sawangoja un noteesaja us wissu muhschu gruhitā zeetumā nodishwoht.

Seschus ilgus un gruhitus gaddus wiensch Ham frepostā pawaddija. Tē nu reis winna dakteris istaifija kohku lessi, kurru scha gultā eelikka un kas tad tā issflattijahs, itt kā bij jadohma, ka Napoleons pats tur gulsetu. Nu warreja Napoleons muhneeka drehbēs apgehrbees laimigi no zeetuma tilt un us Londoni aismukt.

1848ta gaddā Franzijā atkal leels nemeers zehlahs un sehninsch Ludwig Filippis tifka no sawa gohdbas krehsla nogahsts. Nu Napoleons bes kaweschanas us Parijsi steidsahs un tur fleppenibā turredamees par Herbertu sauzahs. Ap winnu nu sapulzinajahs daschi augstmanai un dumpineeku wadoni un ar winnu par daschahm waldischanas leetahm apspreeda. Ar scheem eepasjinnees wiensch arri drihs sawu peenemu wahrdu atmetta un tee wihi, kas winnu pasinna, zerreja Lui Napoleonu to wihi atradduschi, kas meeru un peenahzigu waldischanu daschadu parteju starpa palihdsehs jo ahtrakt eewest. Tā tad winnu arri drihs walsts leetu apspreedeju pulkā eewebleja.

R. Th.

(Us preelschu beigums.)

Brandwihna glahsē wairak zilweku noslihks ne kā juhrā. Jannakas un behdigas sianas.

Kahds Angleeschū dakteris apleezina, ka pufi no teem Londonescheem, kas tai wezzumā no 20 libds 25 gaddeem effoht, zaur leelu dserfchanu nomirsteht. Kahds teesneeks no Albanes apgabbala (Seemet-Amerikā) sakka, ka wiensch effoht weenā gaddā 2500 mirronus peerakstijis, no kurreem 196 zaur leelu dserfchanu effoht bresmigu gallu dabbujuschi.

Tai slimneeku-nammā Bostones pilsfehtā (Seemet-Amerikā) tifka no 8 wahjem un nabbageem, 7 leelas dserfchanas deht atwesti.

Zettorta daska no Parischescheem par gaddu nomirst un festa daska padarra paschi felvim nahwes zaur leelu dserfchanu.

No 1844ta libds 1867ta gadda irr Franzijā ar leelu dserfchanu pepeeschī nomirruschi 5735 zilweki un zil dauids tuhstoschu nau pee nahwes krittuschi, noslihkschi un sadedsinati, jeb us gatwahm faspeesti tifluschi, tadeht ka winni sawā peedsehrumā nesim, kā ar winneem irr un kur tee eet.

No 1826ta libds 1850ta gadda irr Franzijā 1691

schubpas paschi fewim gallu padarrijuschi. Ikn-gaddus padarra Franzijâ tâhd 40 dsehraji fewim nahwes!

Tâpatt Elsaffe arr wis labbaki ne-eet.

Ir pa Widsemme, Kursenimi un Iggaunu-semme nomirst ilgaddus zaur leelu dserchanu dauds simtu zilweku.

Dserchanas grehki frohgôs. — Waldischanas likumi aisleeds, ka nebuhs peedstîdht, dsehrajus nebuhs lihds wehlai naaktei frobgâ zeest, peedsehruscheem nebuhs wassu doht, lohpu fahrtâ pa frohgu darritees. Buhs tâhdus faistiht, apzeetinah un sohdiht. Krohdsineeks kâ mahjas fargs lai irr suhdsetais un walsts wezzakais kâ polizejas fungs teefatajs. Kur frohdineeks un wezzakais taifni un stipri wihi, tur dserchanas grehki warr apraht, kâ pats ar preeku to esmu redsejis. Bet kur wezzakais fakka: Kas nu latru dsehraju warr isteesah? Kursch tad nu nederr? Katram jau sawu reis willahs un t. pr. — kâ jau allasch tee grehki aisslahw, kas fleppeni to mihko, — un kur frohdineeks irr dsehraju leelais draugs, tadeht kâ schee winnam eenessoht renti, bet gohdige kaudis tikkai mehslus; tur pohsts nau wahrejams, tur frohgi irr flepkawu bedres, un kaudihm ja-eet bohja.

Berlines sahtibas heedribas, kas ar to darbojahs, kaudis no brandwihna dserchanas atgreest, nesenn irr islaidusi tâhdas sinnas par to, kâ taggad wehl daschâs semimes eet ar brandwihna dserchanu. Ollande dauds weetâs kaudis effoht apnehmuschees, brandwihna dserchanu gluschi atmest. Seemet-Amerikâ, tai brihw-walstê Mehn, 1851 waldischana irr islaidusi tâhdus liskumu, ka neweenam ne-effoht brihw ar brandwihnu andeleht; schis liskums wehl taggad tâhdw spehleht. Newyorkas walstê tad ween irr brihw brandwihna andeli zeemos eetaisht, kâ 20 ta zeema grunteek to wehlejabs un no waldischana to isluhds. Seemet-Amerikas kerra-fuggu matroscheem pehdigôs diwôs gaddos brandwihnu nemas nedewa dsert. Sweedru semme lehninsch Oslars sawâs frohaa muischâs brandwihna dedsinoschanu gluschi irr nozehlis. Preelsch 20 gaddeem Sweedru semme pawissam effoht bijuschi 170,000 branluhschi un brandwihna fabrikas, taggad wissa Sweedru semme tikkai 200 weetâs brandwihnu dedsina. Arri Schweiz semme daschâs weetâs irr eezeltas sahtibas heedribas tadeht, ka dserchanas pohsts daschâ riddû tâ wairojabs, ka dauds tuhktoschi zilweku zaur to famaitajabs pee dwesheles un meesas.

Pee mums Widsemme preelsch kahdeem 30 gaddeem arri dauds weetâs sahtibas heedribas tikkai eezeltas, kuru beedri apnehmahs brandwihnu nemas wairs nedsert. Un daschs Widsemmeek irr apleegianjis, ka schi beedribas winnu effoht glabbusse no laiziga un muhschiga pohsta. Labbi gan buhtu, kâ tâhdas firmgalvis, kas tai leetâ puhejees, mums Mahjas weesi stahstiu: tâhdus augtus tâhdas bee-

dribas Widsemme nessuschas, un woi winnas wehl daschâ weetâ pastahw?

Mahrtinsch Lutters fakka: „Trihs dserchanas irr: 1) slahpes dserchanas, ar fo slahpes dsehsch, lai warr dsibwoht; 2) preeka- un gohda-dserchanas, jo tas Deewam gan patihk, tad par winna dahwanahm preezajahs un winnam par to pateiz; un 3) zuhku-dserchanas. Bilwei, kas tai padohdahs, tee nemas nenostahj, bet dserr kâ lohpi, un darra wehl dauds fliftali ne kâ zuhlas. Baur to zilweks wissu-papreelsch paleek duimsch, tad nabbags, tad wahisch un friht pehdigi elle!“ Brtm.

Sawada Fahrchn-spehleschana.

Isgahjuschas gaddu-simtenes gallâ Franzijâ bij leels dumpis. Neskaitami zilweku barri tiffa noleetati. Par wisseem dumpineeku waddoneem tas leelakais affins dsehrajs bija wihrs Robespjers wahrdâ, kas beidscht pats arri tiffa nolets.

Wisseem noleetajameem zilwekem weenam trakteeram garram bij jaeet. Schinni trakteer kaudis labprah tmehsa fanahk un fahrtes un zittas spehles spehleht. Bet samehr deenu no deenas tee zeetumneeki trakteerim garram pee nahwes tiffa westi, samehr weesem spehleschana luste bij suddusi. Tik ween Robespjers labprah tur fahrtes spehleja, lai gan mas ween gaddijahs zilweku, kas ar scho bendi gribbeja spehleht.

Weenreis Robespjers arri gribbeja fahrtes spehleht un weens warren flaists jauneklis eedrohschinajahs Robespjera prahtu peepildiht.

Jauneklis winneja un winneja arweem no jauna, samehr Robespjers wissu sawu naudu bij paspehlejis.

Jauneklis Robespjera praffija, wai wehl negribboht spehleht.

Robespjers atbildeja, ka gan labprah spehletu, bet naudas ne-effoht klah.

Jauneklis fazzija, ka par to nekas ne-effoht. Ja Robespjers paspehleschoht, tad lai winnam dohdoht weena wihra galwu, fo Robespjers us nahwi effoht pasuddinajis, un kam riht' effoht jamirst.

Robespjers ar to bij meerâ un kâ jauneklis atsal winneja, tad Robespjers rakstija weenu sihmiti, ka to wihra buhschoht palaist us brihwahm fahjabm. Un nu wehl jauneklam praffija, kas tas tâhdas wihrs effoht.

Jauneklis fazzija ta wihra wahdu un nu bei-dsoht Robespjers praffija, ka pascham jauneklam wahrdâs un wai winsch ta wihra draugs jeb brahulis effoht.

„Es tam ne-esmu ne draugs ne brahulis, bet — brûhte. Pateizu Jums. Ar Deewu!“

Wehteris un Tschaukste.

Wehteris. Sall, Tschaukste brahl, fo tew tur schoriht gauda ta seewina, kas sawu gohtinu us pahrdohschana bij atwedduse? Tu jau labbu laiku ar winnas runnaji.

Tschaukste. Ja, ta raudaja gan ruhtas af-saras, bet kad labbi pahreku, tad patte ween pee sawa fuhra likena wainiga. Winni zittureis mee-rigi un labbi pahrtikkuse ar sawu wihrum un diweem behrneem dsihwojuse us semmehm; bet ka jau da-scheem zilweleem eekriht prahtha, ka pilsehtâ baltu maiisi un tihru spekki ween ehdoht, ta arri scheem. Tadeht semmes ruschaschanu (rakhschanu) apnikuschi, nahkuschi us Rihgn fungu fahrtâ dsihwoht. Sin-nams, pilsehtâ jau wairs newarrejuschi ta staigah ar bruntschem un ar nahtna bruhkam, bet wiss mundeers jasagahda pebz pilsehtneeku mohdes. Dehls Jurris effoht dabbujis deenestu pee B. wihrusche-neeka, kur to eekrustijuschi par Dorgi un tam tuhlin waijadsejis gahdah wilsetus sahbakus, smalkas tuhka bikses, sihda wesli, eskinus, huti, glaseh zindus, smalku swahrku un t. pr. Meita Ilse, gruhtu deenestu gan ne-effoht peenahmuse, bet deenahm ejohtr trakteri pawahram par rohkas meitu; bet tai arr nu waijadsejis pilnu pilsehtneezes stahti: kleites, krios-lines, faules-schirmi, kamashas, hutes un t. pr. Kamehr nu schohs abbus luttefischus istastijuse par pilsehtneekem, tamehr arr pehdigu grassi effoht is-dewuse un peetrubzis sohbeem darbs.

Pehteris. Kad tad zittadi warr buht. Kad us reis wissu gribb saguht, ko zittam reds, — tur naw ko brihnotees. Kam galva reibst, lai nekahpi ar reissi augustâ kalmâ.

Tschaukste. Pagaid' jel, wehl ta behdu-sinna naw wissa. Isgahjuschâ neddelâ Jurratis pa pa-grabu strahbadams, stipri eewilzees un tam muzzu us kahju weldamees, kahju pahrlausufe; nu tas gul-loht pee schahs mahja un trahkums usnahjis tahds, ka schai nu ta patte gohtina japa-hydrohdoht. Nu ar affarahm noschelio sawu meerigu semmju dsihwi, bet pa wehlu.

Pehteris. Lai til nu wedd Jurriti pilsehtas slimneku najima, gan jau pagasts rehkinu aismak-sahs no deenesta-lahdes. Neba winni pirmee, fas ta darra.

Tantas dseeftma.

Pebz taks meldjas: „Kundisich raksta grahmatina.“

1.

Brahliisch sawu lihgawinu
Par juhrinu wissina;
Semtai bija apfohlisis
West us Rihgas pilsehtin.

2.

Juhra bija til gludden,
Ta ka silla speegeliht,
Kohscha bija lihgawina, —
Balta laivas sehgeliht.

3.

Lihgawina fa rohste
Nosehd laivas laktinâ,
Brahleninu jaundama,
Wai wedd taifnu zellinu.

4.
Mihlaits brahliht, es tew lihgafchu,
Stiprin' mannu zerribix;
Wai gullefchu mihlaits weetâ —
Wai eelsch juhras dibbenit?

5.
Ko tu baidees, lihgawina,
Mannâ juhras schuhpoliht!
Ar fauliti mohdinafchu
Rihgas tohrus eraudsicht.

6.
Webjinsch puhta mas' laiwatu
Paschâ Rihgas malinâ;
Brahliisch sawu lihgawinu
Uszelt Rihgas tirdstâ.

7.
Lihgawina preezadama
Geraug pulku fundsmu,
Kaisliu fiedi newaldina,
Pasuhd wianu pulzina.

8.
Ak tu mamma fuhra deena,
Ko es esmu peedshwoj's!
Es par sawu lihgawinu
Nedoht' glahst uhdentin,

Tanna grahmatina.

Pee Mahjas weesa drisketaja G. Blates patlabban pa-likla gattawa un winna grahmatu-bohdê pee schahku-wahr-teem dabbujama grahmata ar schahdu wirstrakstu:

**Sinnas par to slepkanu Beresowksi, kas
Parisë us muhsu Keisaru**

A le k f a n d e r II.

schahwiss tai 25ta Mai (6ta Juni) 1867.

Latviski no G. Dunsberg. Maska 10 lap.
Katrak, kas muhsu Bissuschehligu Semmes-Tehwu un Keisaru no wissas fids misko un Deewu preezigi flawe, ka tas Winnu nu jau ohtru reisti brihnischâ wihsé no negantu slepkanu breefahm isglahbis, gan buhtu wehrtis scho maso grahmatinu lassicht, jo tanni pafchâ wissch jo pilnigali apraksttu atraddihs ta slepkanneela negantibu un Deewa tehwischku glabbschanu, un jo wairak apstiprinasees tanns tizzibâ: ka angsti waldineeki irr Deewa rohka un ka munis allashik Deews jaluhds, lai winsch tohs jo proh-jam schehligi pafarga un t. pr.

Undeles-sinnas.

Rihga, 15ta Juni. Lat gan prezze teel melleta stipri, tomehr mas peenahl no laukeem wejumneeti. Nofarohcts darba laiks us semmehm wehl lautinus speesch palift pee semmes darba. — Linnus par krohaa sorteim mafaja ar 60 lido 67 rub. par birkawu, par brakka sorteim 44 lido 47 rub. par birkawu. Kannepes 35 lido 39 rub. par birkawu.

Sihka andele. Puhrs kveesku mafaja 4 rub. 23 lido 50 lap., puhrs rudsu 2 rub. 60 lido 70 lap., puhrs meeschu 2 rub. 30 lido 40 lap. un puhrs auju 1 rub. 50 lido 60 lap. Puhrs kveesku militu 5 rub. lido 5 rub. 50 lap., rudsu militu 2 rub. 75 lap. sienu 3 rub. 20 lap. Muzza sahls 6 rub. 50 lap. Siles lajdu muzzâ 14¹/2 rub. egli muzzâ 13¹/4 rub. — Bohds sveeita 6 rub.

Raudas tirgus. Baltsa banka billetes 77 rub., Bidjemmes us-falkamas lihlu-grahmatas 98 rub., neufalkamas 87 rub., Kur-semmes usfalkamas lihlu-grahmatas — rub., 5 prozentu usdewu billetes no pirmas leenechanas 115 rub., no ohtras leenechanas 107 rub. un Rihgas-Dinaburgas velsu-zella alzijas 108 rub.

Lido 15ta Juni pee Rihgas atnahkuschi 802 fuggi,
un atsghajuschi 481 fuggi.

Athbilledams redaktehrs A. Leitan.

